

Naisjuttuja Moskovasta

Tapasin lauantaina naapurini, joka käy töissä italialaisessa firmassa. Täällä Moskovassa. Hän tuli kylään koska halusi minut hoitamaan lastaan, tunniksi tai pariiksi. Mikäpä siinä. Pomo oli pyytännyt käymään rakennustarvikkeita valitsemassa.

— Kenelle?

— No pomolle, siis itselleen tietenkin - tekee huoneistossaan remonttia.

— Kuinka sinä viikonloppuna ja vapaa-ajallasi hänen hommiaan hoitelet?

— Olisin voinut käydä perjantaina, mutta en millään jaksanut enää työpäivän jälkeen, tunnusti naapuri.

Hänen työaikansa kestää varttia vaille yhdeksästä kello kuuteen illalla. Joka päivä. Naapuri vie tyttärensä päiväkotiin ensimmäisenä ja hakee viimeisenä. Toimistossa pomo on tarkka erityisesti venäläistyöntekijöiden suhteen: etteivät nämä vain laiskottelisi, juoruaisi puhelimessa ja niin pois päin. Kun pomo ei ole paikalla, hän pistää vaimonsa vakoilemaan alaisia.

— Eikö moisista määräyksistä voisi kieltäytyä?

— Ei voi, ei ole mitään sosiaaliturvaa, ei voi panna vastaan. Hän maksaa hyvää palkkaa ja katsoo tekevänsä minut siten onnelliseksi. Jos valitan, hän potkii minut pellolle ja ottaa toisen tilalleni. Kuka minä muka olen? Vaivainen italian kielen kääntäjä. Tulijoita riittää...

Italialainen pomo on isoa herraa Venäjällä. Kotimaassaan hän tietysti maksaisi ylitöistä eikä hänellä olisi mitään oikeuksia vaatia henkilökohtaisia palveluita. Totta kai hän maksaisi siellä myös parempaa palkkaa. Mutta tämä pomo onkin syvästi vakuuttunut, että venäläiset tekee onnellisiksi vähempikin raha. Eikä hän paljon erehdy! Kunnon palkasta moni on

valmis kärsimään ja nöyrytymään, ottamaan kiltisti vastaan pomonsa pahantuulen puuskat.

Neuvostoaikana kelpasi vielä lääkärintodistus, jolla sai sairaslomaa. Oli sellainen käytäntö, että sairastunut työntekijä toi paperin, johon oli merkattu, montako päivää sai olla poissa töistä sen ja sen sairauden vuoksi. Kirjanpitäjä piti poissaolotilastoa ja vähensi joitakin prosentteja palkasta. Tämä käytäntö oli voimassa myös lapsen sairastuessa. Lääkärintodistus riitti. Sairaslomaa sai silloin äiti. Lapsi saattoi sairastella paljonkin ja äiti joutui vastaavasti istumaan kotona tuon tuostakin. Eihän se ketään miellyttänyt, mutta eivät työnantajat voineet tehdä yhtikäs mitään. Laki suojusti äitiä.

Nykyisten kaupallisten yritysten johtajia ei juuri huoleta, sattuuko alaisilla olemaan lapsia vai ei. Kysyin kerran länsifirmassa työskentelevältä ystävältäni, mitä hän tekee tyttären sairastuessa.

— No voihan sitä aina päivän pari keplotella, mutta ei päällikkö paljon sairaslomille hurraa. Hän tarvitsee minut fyysisesti, pitää olla paikalla ja käytettävissä.

Sitten minulla on vielä kolmaskin tuttu, joka valmistui aikoinaan Moskovian yliopiston matemaattisfyysisestä tiedekunnasta, siis ydinfyysikko. Hän on tätä nykyä pankkihommista ja erinomaisen onnellinen, koska pärjää laskuissa ja osaa käyttää tietokoneita. Mutta muuten ei työssä ole hetkenkään rauhaa! Hän on yksinhuoltaja, kolme lasta. Kun perestroika alkoi, mies lähti lätkimään länteen — ensin tienaamaan, mutta sille tielle hän sitten luikahtikin.

— Minut voi irtisanoa milloin vain, ilman selityksiä. Siksi pitää noudattaa kaikkia mahdollisia sääntöjä. Ensimmäinen sääntö on se ettei saa kysyä mitään eikä kertoa kenellekään mitään työstään. Ketään ei saa myöskään puolustaa eikä toisten asioihin sekaan-

tua. Silti ei ole varmaa, että elämä olisi turvattu.

— Ja vielä — ystävättäreni jatkaa — työssä on osattava pukeutua tietyllä tavalla, näyttävästi — minihame ja korkokengät. Pitkät housut vain äärimmäisessä hädässä — ja mallikkaat. Muodista poikkeaminen olisi kuolemaksi.

Sitten vielä muuan tapaus tuttavapiiristä: nainen joka käyttää minihameita ja ohuita sukkahousuja vaikkapa Moskovassa olisi millainen pakkaskeli.

— Päällikkö ei pidä pitkistä housuista, ei auta mitään...

Seuraava tapaus on töissä amerikkalaisfirmassa. Hän on valmistunut Moskovan yliopiston filologisesta, lisensiaatti. Mutta firmassa hän on sihteerin asemassa, tosin englannin taitoa tarvitaan. Sielläkin ollaan tarkkoja vaatteista. Ei niinkään, että pitäisi olla erityisen muodikas — ainoa sääntö on se, että joka päivä on vaihdettava uudet kuteet eli siis eilinen hame ei kelpaa tänään. Entä jos ei satu viettämään yötään kotona? Moraalista ei saa tinkiä missään nimessä...

Maineikkaan turkiskaupan myyjättären on pakko käyttää koruja. Hän sovittaa välistä turkkeja, jotta

ostaja voisi ihailla luomusta sivusta: korut tekevät naisen. Eräs myyjätär ei halunnut pitää koruja ja kaulaketjua.

— Me maksamme sinulle hyvin, sinä siis myös edustat meitä ja näytät hyvältä, onko selvä?

Eipä paljon valinnanvaraa, tulijoita riittää. Monella myyjällä on tuossakin kaupassa korkeakouluopinnot takanaan. Silti sellainen työ on joka tytön onnenpotku.

Tämä ns. uusi sektori on Venäjällä vasta kymmenkunta vuotta vanha. Siihen luetaan kaikkea mahdollista — liikepankeista pikku putiikkeihin — kaikkea sellaista mitä ei ollut neuvostoaikana. Mutta uuden sektorin työt ovat joka tytölle lottovoitto ja matkailippu mielenkiintoiseen elämäntyylisiin. Työpaikan tuoma status on kaiken menestyksen mitta. Menestyvin on tosin se, joka päätyy töihin ihka "oikeaan" ulkomaalaiseen firmaan.

Kaikkeen tähän me olemme jo tottuneetkin. Ja totta kai 600 dollaria kuussa on parempi kuin 1500 ruplaa! Yhtäkkiä vain on käynyt selväksi myös se, ettei isoa rahapalkkaa seuraakaan se tärkein puoli elämässä — vapauden ja riippumattomuuden tunne. Siinä mielessä neuvostokonttori, missä istuskeltiin tunti-kausia teelasin ääressä ja keskusteltiin elämästä, vaikuttaa joskus peräti inhimilliseltä työpaikalta. No, tuottavuus taisi sentään olla verrattomasti korkeammalla tasolla kuin nykyfirmoissa.

Jossakin mielessä naisten on vaikeampaa nykyoloissa kuin miesten. Koko karriööri menee mynkään, jos laittaudut aamulla vääränmalliseen hameeseen. Ja protestoida ei kannata — työtätekevän oikeuksista ei piitata tippaakaan. Voi tietysti palata töihin perinteiselle sektorille, vaikka ei sekään ole enää samanlainen, valtiollinen suojatyöpaikka kuin neuvostoaikana. Mutta on siellä sentään tuttu elämänmeno. Ja ihmislapsella joitakin oikeuksia. Tosin palkka ei välistä juokse kolmeenkaan kuukauteen. Kummallista muuten — sitäkään ei pidetä enää minään lainrikkomisenä...

Venäjistä suomentanut Pentti Stranius

СОВРЕМЕННАЯ РОССИЯ

Рисунок М. Жалкина. 1990 г.

I r i n a   G l u s t s h e n k o